

Gospodarka odpadami w Polsce – wyzwanie i trudności

Powstawanie odpadów to jeden z najpoważniejszych problemów w ochronie środowiska. W Polsce od kilkunastu lat obserwuje się zwiększone zainteresowanie gospodarką odpadami, nie tylko w zakresie rozwoju technologii umożliwiających zmniejszenie ich ilości, ale również w działaniach mających na celu ich unieszkodliwienie i niejednokrotnie ponowne gospodarcze wykorzystania.

Na terenie Polski, odpowiedzialnymi za wdrażanie zmian w gospodarce odpadami komunalnymi są gminy. Jak podaje dr hab. inż. Grzegorz Wielgosiński z Zakładu Inżynierii Procesowej i Ochrony Środowiska Politechniki Łódzkiej, średnio jeden mieszkaniec naszego kraju produkuje nawet ok. 400 – 420kg odpadów rocznie, mimo iż z danych GUS ilości te są znacznie niższe – w 2013 r. jeden mieszkaniec wyprodukował 293kg/rok. Rozbieżności te wynikać mogą przede wszystkim z niejednoznacznego obliczania masy odpadów komunalnych w gminach. W związku z zaobserwowanym przez nas bałaganem poznawczym, niejednokrotnie w skład odpadów komunalnych niewliczane są odpady budowlane i odpady zielone, których obecność znacznie zwiększa roczną masę wyprodukowanych odpadów. Duże znaczenie na poprawę stanu środowiska ma pojawienie się odpowiedniego prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska. Wśród licznych aktów prawnych, w tym również tych unijnych, obowiązujących Polskę, wiodące są: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz. Urz. L 312 z 22.11.2008, str. 3-30) oraz Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz. Urz. WE L 182 z 16.07.1999, str.1, z późn. zm.). Znaczenie tych dwóch dyrektyw wynika z zapisów, z których wynika wiele obostrzeń i regulacji dotyczących prowadzonej w Polsce gospodarki odpadami, m.in. wymogi redukcji odpadów biodegradowalnych kierowanych na składowisko czy poddania recyklingowi 50% wszystkich odpadów komunalnych. Stosunkowa większość gmin realizuje z pełną odpowiedzialnością wytyczne postawione Polsce przez Unię Europejską. Niestety nadal są i takie, które wolą zapłacić umowną karę, której wartość jest stosunkowo niższa od kosztów wynikających ze zmian gospodarki odpadowej. Rozwiązaniem mogłoby być wprowadzenie dotkliwszych kar, jednakże nadal brakuje w tej kwestii odpowiednich regulacji prawnych. Polski Klub Ekologiczny wątpi czy założenia wynikające z ustaw (w tym poziomy recyklingu) zostaną w pełni zrealizowane. Wśród trudności, z których może to wynikać, warto wymienić:

1. Brak edukacji społeczeństwa na temat segregacji odpadów, pomimo wielu lat okresu przejściowego przeznaczanego na przygotowania do wdrażania ustawy
2. Niejednokrotny brak zaplecza technologicznego (segregowani i kompostowni), umożliwiającego odpowiednie segregowanie/przekształcanie odpadów przez firmy odbierające odpady
3. Zbyt wolny postęp w selektywnym zbieraniu odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, zmieszanych z odpadami komunalnymi
4. Pomimo sukcesu w segregacji odpadów opakowaniowych w sektorze handlu, nie udało się tego powtórzyć w gospodarstwach domowych.
5. Brak ujednoliconych procedur w stosunku do sprawozdawczości w prowadzonej gospodarce odpadami w gminach.
6. Nieosiągnięcie wymaganego poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu pochodzącego z gospodarstw domowych w wysokości 4kg/mieszkańca/rok, który należało osiągnąć do dnia 31 grudnia 2008 r.

7. Część zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego trafiają do punktów skupu złomu i odpady te nie są odpowiednio zagospodarowane, a także nie podlegają rejestracji i zgłoszeniu
8. Niepokojący jest fakt funkcjonowania nadal składowisk odpadów, które nie spełniają nawet formalnych wymagań, aby mogły być uznane za obiekty tego typu.

Polityka ekologiczna państwa, jak i międzynarodowe zobowiązania Polski w zakresie gospodarki odpadami i ochrony środowiska powinny kształtować prawidłowe postawy, oparte na przekonaniu, że w przyrodzie nic nie ginie i wszystko czemuś służy. Warto, bowiem podkreślić, że odpowiednia świadomość ekologiczna prowadzi i szybszego i trwalszego osiągnięcia wyznaczonych celów. Dlatego też ważne jest zwrócenie uwagi społeczeństwa na ograniczenie wytwarzania odpadów komunalnych jak i prowadzenie recyklingu i utrwalanie postaw proekologicznych. W gospodarce odpadami kluczowe znaczenie mają motywacje zdrowotne i ekonomiczne. Nieprawidłowo prowadzona zbiórka odpadów czy ich składowanie może prowadzić do dużego zagrożenia epidemiologicznego. Z kolei kwestie ekonomiczne są impulsem do minimalizowania ilości i selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, których mniejsza ilość wpływa na obniżenie ponoszonych przez mieszkańców kosztów.

1. Radziewicz J.: Problemy gospodarki odpadami w Polsce. Ekologia i Środowisko 2013 Marzec – Kwiecień nr 42.
2. Szekalska E.: Ilość odpadów komunalnych w Polsce mocno niedoszacowana. Teraz Środowisko. Dostępny on-line: <http://www.teraz-srodowisko.pl/aktualnosci/Ilosc-odpadow-komunalnych-w-Polsce-mocno-niedoszacowana-800.html>
3. Szymańska – Pulikowska A.: Współczesne problemy w planowaniu gospodarki odpadami komunalnymi. Infrastruktura i Ekologia Terenów Wiejskich nr 3/III/2012 PAN. Str. 209-220.
4. Błaszczak B.: Aktualne problemy w gospodarce odpadami w świetle Polityki ekologicznej państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016”. NFOŚiGW 2011. Wykład inauguracyjny Forum „Dobre praktyki w gospodarce odpadami”
5. Rosik-Dulewska, C.: Podstawy gospodarki odpadami. Wyd. 5 uaktual. Warszawa : Wydaw.Nauk. PWN, 2010

